

In Nederland mogen bomen over het algemeen niet zomaar gekapt worden. Om te voorkomen dat ons land verandert in een kale vlakte en markante bomen verdwijnen, is er veel wetgeving die de bescherming van bomen en houtopstanden regelt.

Soms is het noodzakelijk om bomen te kappen. Dat kan zijn voor het reguliere onderhoud en het uitvoeren van dunningen, maar ook omdat een boom staat op een plaats waar een gebouw gewenst is. Daarnaast is het soms nodig om bomen te kappen omdat ze ziek zijn of gevaar opleveren. Wil je een boom kappen, dan krijg je met diverse zaken te maken.

In hoofdzaak zijn er drie instrumenten waarmee de overheid bomen en bosgebieden beschermt: de Boswet, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) of de gemeentelijke kapverordening en het bestemmingplan. Ook in diverse andere wetten, zoals de Natuurbeschermingswet en de Natuurschoonwet en in subsidieregelingen kunnen beperkingen opgenomen zijn voor het kappen van bomen.

Beheer je een terrein en verwacht je te maken te krijgen met het onderhoud aan en kappen van bomen, dan is het belangrijk op de volgende vragen antwoorden te vinden:

- Wat zijn de bepalingen in de APV of de gemeentelijke kapverordening?
- Heeft de gemeente de grenzen van de bebouwde kom, inzake de Boswet vastgesteld?
- Is de eigenaar als bosbouwonderneming geregistreerd bij het Bosschap?
- Is in het bestemmingsplan iets geregeld over de kap van bomen, bijvoorbeeld bij het aanlegvergunningstelsel?
- Is in de subsidiebeschikking (bijvoorbeeld subsidie Natuurbeheer) een bepaling over het kappen van bomen opgenomen?
- Wat is het provinciale Boswetbeleid met de bijbehorende uitvoeringsregels?

Gemeentelijke verordeningen

Regelgeving ten aanzien van het kappen van bomen is vaak opgenomen in de Algemene Plaatselijke Verordening of een gemeentelijke kap- of bomenverordening. Hierbij nemen de gemeenten vaak de tekst over uit de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Over het algemeen staat aangegeven dat het binnen de gemeente verboden is om zonder vergunning te kappen, waarbij een aantal uitzonderingen zijn opgesomd. Een belangrijke uitzondering die vaak voorkomt, is dat de gemeentelijke verordeningen niet gelden voor houtopstanden buiten de bebouwde kom volgens de Boswet als het perceel eigendom is van een bij het Bosschap geregistreerde bosonderneming. Steeds meer gemeenten schrappen het kapverbod uit hun verordening en hanteren een lijst van bomen die niet mogen worden gekapt. Staat de boom niet op de lijst, dan mag je vrij kappen. Vraag bij de gemeente de tekst van de APV op om te zien welke bepalingen voor jou van toepassing zijn.

Bebouwde kom

In de APV en de Boswet wordt gesproken over een bebouwde kom. De gemeente kan de grenzen van de bebouwde kom volgens de Boswet vaststellen. Deze hoeft niet gelijk te zijn aan de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswetgeving. Niet iedere gemeente heeft echter een bebouwde kom vastgesteld in het kader van de Boswet. Deze grens is soms bepalend voor de noodzaak van vergunningen op gemeenteniveau. Ook bepaalt de grens of de Boswet op bepaalde bomen of een bosperceel van toepassing is.

Wat is een boom?

De definitie van boom is niet in iedere gemeente hetzelfde. In de Model-bomenverordening wordt als dwarsdoorsnede van de stam 10 cm aangehouden. In sommige gemeenten wordt uitgegaan van 20 of 30 cm. Bij meerstammigheid wordt uitgegaan van de dikste stam.

De Boswet

Hiervoor stond de Boswet genoemd. Deze wet dient ervoor het areaal bossen en andere houtopstanden te bewaren en eventueel uit te breiden, zowel uit het oogpunt van economische waarde als om het natuurschoon. De wet is bedoeld om de hoeveelheid bos in Nederland op peil te houden. De wet kent drie belangrijke instrumenten:

- meldingsplicht van het voornemen een houtopstand of bos te kappen. Dit moet gebeuren Dienst Regelingen, het uitvoeringsorgaan van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
- herplantplicht voor de grondeigenaar van een houtopstand of bos;
- mogelijkheid tot het opleggen van een ministerieel kapverbod om het natuurschoon te behouden.

De Boswet is niet van toepassing op:

- a. houtopstanden op erven en in tuinen;
- b. andere houtopstanden dan op erven of tuinen binnen de bebouwde kom;
- c. wegbepantingen en eenrijige bepantingen op of langs landbouwgronden, beide voor zover bestaand uit populieren of wilgen;
- d. Italiaanse populier, linde, paardekastanje en treurwilg;
- e. vruchtbomen en windschermen om boomgaarden;
- f. fijnsparran, niet ouder dan twaalf jaar, bestemd om te dienen als kerstbomen en geteeld op daarvoor in het bijzonder bestemde terreinen;
- g. kweekgoed.

In bovenstaande gevallen is over het algemeen een gemeentelijke verordening van toepassing.

Boswachter

In de Boswet en in gemeentelijke verordeningen wordt vaak gesproken over bij het Boswachter aangesloten bosbouwondernemingen. Het bezitten van bos en het uitvoeren van boswerkzaamheden worden gezien als het hebben van een bosbedrijf of aannemerij van boswerk. Alle bosbedrijven en bosaanmerijen – samen de bosbouwondernemingen - zijn wettelijk verplicht zich bij het Boswachter te laten registreren. Om praktische redenen wordt de ondergrens van de registratie gelegd bij 5 ha bos voor een bouseigenaar en een omzet van ten minste € 11.345 voor een boswachter (december 2002). Wet- en regelgeving sluiten in het algemeen aan bij de grens van 5 ha. Het Boswachter is het bestuursorgaan van het bosbedrijfsleven, met een wettelijke status volgens de Wet op de bedrijfsorganisatie.

Het Boswachter behartigt de belangen van Nederlandse bouseigenaren, aannemers van boswerk en hun werknemers door zich sterk te maken voor een gezonde sociaal-economische structuur van de bosbouwsector. Daarbij moet het Boswachter uitdrukkelijk rekening houden met de maatschappelijke belangen, zoals neergelegd in wet- en regelgeving en in het overheidsbeleid. Het Boswachter heeft zelf ook regelgevende bevoegdheden, onder meer voor bosbeheer. Het gaat hierbij onder meer om Verordening dennischeerder en Verordening schadelijke insecten in spar en lariks.

Op de website van het Boswachter - www.boswachter.nl - is meer informatie te vinden.

Meldingsplicht en herplantplicht

Wil je een houtopstand kappen die onder de Boswet valt, dan bestaat er een meldingsplicht. Dit moet gebeuren bij Dienst Regelingen van het ministerie van LNV, minimaal een maand voor de voorgenomen kap. Via het LNV-loket - www.hetlnvloket.nl - is een brochure te downloaden over de kennisgeving van een voorgenomen velling. Een meldingsformulier is te downloaden bij het LNV-loket. Onder kappen valt: "het rooien alsmede verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van een houtopstand tot gevolg kunnen hebben." Ook moet de eigenaar van het perceel op de hoogte gebracht worden. Een dunning hoeft niet gemeld te worden. Onder dunning verstaat de wet: "een velling die uitsluitend als een verzorgingsregel ter bevordering van de groei van de overblijvende houtopstand beschouwd wordt." Er mag bij een dunning geen ander motief dan de gewone onderhoudswerkzaamheden meespelen, want dan is sprake van meldingsplichtig kappen. Meldingsplicht geldt voor iedereen die wil gaan kappen. Dat kan dus de eigenaar zijn, maar ook de gebruiker. Het meldingssysteem is geen vergunningsstelsel. Kappen mag, als er maar gemeld is. Wel bestaat er een herplantplicht. De eigenaar van de grond waarop een houtopstand is gekapt, is verplicht om die binnen drie jaar na het kappen te herplanten. De provincies zijn uitvoerder van de Boswet en hebben soms eigen regels, bijvoorbeeld ten aanzien van de herplanttermijn. In principe moet herplant gebeuren op hetzelfde perceel. Eventueel kan een verzoek ingediend worden om op

een ander perceel te herplanten. Een formulier voor verzoek tot ontheffing, uitstel of compensatie is op te vragen bij het LNV-loket.

Na de melding wordt deze bij de Dienst Regelingen beoordeeld. De gemeente, de provincie, de handhaver Boswet en de grondeigenaar worden op de hoogte gebracht. Als een kapverbod wordt opgelegd dan krijgt de melder dat direct te horen. Er wordt geen aparte schriftelijke toestemming toegestuurd. Ontvang je geen bericht, dan mag je tussen een maand en een jaar na de melding overgaan tot het kappen. Op provinciaal niveau is een ambtenaar belast met de controle op de Boswet. De feitelijke controle of aan de herplantplicht is voldaan, gebeurt door de provincie. Het niet nakomen van de meldings- en herplantplicht is een economisch delict. De provincie ziet scherp toe op handhaving van de herplantplicht. Herplantplicht blijft rusten op de grond. De verkoper van grond moet de koper hierover inlichten.

Bestemmingsplan

In bestemmingsplannen voor het buitengebied wordt vaak een uitgebreid stelsel van aanlegvergunningen opgenomen om te voorkomen dat er ingrepen plaatsvinden in het buitengebied die in strijd zijn met de bestemming. Hierbij staat soms ook aangegeven dat het nodig is om voor het kappen van bomen een aanleg- of kapvergunning aan te vragen. Is dit het geval, dan is het vaak nog wel mogelijk om onderhoudswerkzaamheden zonder vergunning uit te voeren. Vraag daarom altijd ook de regels voor aanlegvergunningen op bij het aanvragen van informatie over het bestemmingsplan. Bepalingen in het bestemmingsplan zijn doorslaggevend, ook al is volgens de APV een melding of vergunning niet nodig.

Wanneer een vergunning aanvragen?

Bij de vraag of er voor het kappen van bomen een meldingsplicht bestaat, een vergunning moet worden aangevraagd of dat de kap zonder vergunning is toegestaan, speelt mee of het gaat om reguliere bosonderhoudswerkzaamheden of kap om een andere reden. Ook is het belangrijk te weten waar de kap plaatsvindt en of het bos onderdeel is van een bij het Bosschap geregistreerde bosbouwonderneming. In onderstaande tabel staat het toepassingsgebied Boswet en gemeentelijke bepalingen bij voorgenomen velling. Als je twijfelt, is het raadzaam altijd een melding 'kennisgeving van een voorgenomen kap' in te dienen.

	Gemeentelijke kapvergunning	Melding en herplant (Dienst Regelingen)
Wegbeplanting en eenrijige beplanting op of langs landbouwgronden bestaande uit (niet geknotte) populieren of wilgen	Nee	Nee
Wegbeplanting en eenrijige beplanting op of langs landbouwgronden bestaande uit (geknotte) populieren of wilgen	Ja	Nee
Vruchtbomen en windschermen om boomgaarden	Nee	Nee
Fijnsparren	Nee	Nee
Kweekgoed	Nee	Nee
Griend- en hakhout voor wat betreft periodiek vellen	Ja	Nee
Dunning van bossen; het verwijderen van bomen als verzorgingsmaatregel ter bevordering van de groei van de overblijvende bomen	Nee	Nee
Bomen op erven en in tuinen	Ja	Nee
Italiaanse populier, linde, paardekastanje of treurwilg	Ja	Nee
Bomenkap ter uitvoering van een werk op grond van een goedgekeurd bestemmingsplan	Ja	Nee
Heggen	Ja	Nee
Bos dat deel uitmaakt van een bij het Bosschap geregistreerde bosbouwonderneming voor zover gelegen buiten de bebouwde kom volgens de <i>Boswet</i>	Nee	Ja
Bos dat deel uitmaakt van een bij het Bosschap geregistreerde bosbouwonderneming voor zover gelegen binnen de bebouwde kom volgens de <i>Boswet</i>	Ja	Nee

Bos dat geen deel uitmaakt van een bij het Bosschap geregistreerde bosbouwonderneming voor zover gelegen buiten de bebouwde kom volgens de Boswet	Ja	Ja
Bos dat geen deel uitmaakt van een bij het Bosschap geregistreerde bosbouwonderneming voor zover gelegen binnen de bebouwde kom volgens de Boswet	Ja	Nee
Houtwallen, bosjes enz. die een zelfstandige eenheid vormen en een oppervlakte hebben van 10 a of minder	Ja	Nee
Rijbeplantingen (zelfstandige eenheid) die gerekend over het totaal aantal rijen niet meer dan 20 bomen bevatten	Ja	Nee
Rijbeplantingen (zelfstandige eenheid) die gerekend over het totaal aantal rijen meer dan 20 bomen bevatten	Ja	Ja

Uit: *Bos en Wet: geldend recht voor bomen*, Visser, B.M., De Bomenstichting, Utrecht, 2001

Meer informatie

Bosschap	www.bosschap.nl
Boswet	www.wetten.overheid.nl
Gemeentelijke verordeningen	gemeente (www.overheid.nl)
Het LNV-loket	www.hetlnvloket.nl
Informatie over natuurbeheer	www.natuurbeheer.nu

Dit informatieblad kwam tot stand met medewerking van de Federatie Particulier Grondbezit

Ondanks dat Scouting Nederland probeert de infobladen zo up-to-date mogelijk te houden, kan het voorkomen dat er inmiddels nieuwe regelgeving is afgekondigd. De tekst van de geldende wet- en regelgeving is bepalend. Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend.